

af Fængslerne. Denne Klage, der fremsattes dels af Arbejderforeningerne, dels gennem Dagbladene, paa offentlige Møder, ja endog paa selve Rigsdagen, antog efterhaanden en bestemt Form. Man forlangte, at de i Fængslerne forarbejdede Genstande ikke maatte stilles til Salg. Fangerne skulde arbejde direkte for Staten og maatte i Almindelighed ikke sysselsættes ved Fabrikation af Genstande henhørende til Kurvemageriet, Børstenbinderiet o. s. v., ved hvilke Virksomheder de svageste Individuer i det fri Samfund, saasom Oldinge, blinde, Idioter o. s. v., ernærede sig“.

Rapporten omtaler dernæst den ovennævnte kgl. Skrivelse af 14. Oktober 1904, der for at opmuntre de i den nævnte Administrationsgrene til at henvende sig til Fængselsvæsenets Overbestyrelse om Forarbejdelse i Fængslerne af de nødvendige Brugsgenstande bestemte, at de paagældende Statsinstitutioner intet skulde betale for selve Arbejdet, hvis Værdi, fastsat efter de almindelige Priser, skulde optages i Fængselsvæsenets Regnskaber „indenfor Linien“. Endvidere blev det — ifølge Rapporten — ved kgl. Anordning af 4. November 1904 befalet Overbestyrelsen for Fængselsvæsenet at drage Omsorg for, at Arbejdet i Fængslerne saa vidt muligt organiseredes saaledes, at Fangerne hverken sysselsættes ved Kurvemageri eller Børstenbinderi eller ved andre Arbejder, som blinde, Krøblinge eller andre vanføre ernærede sig ved.

Det hedder videre i Rapporten:

„Efter de nye Anordninger er Fangearbejdet ordnet paa følgende Maade:

Et nyt Kontor, der skulde lede Arbejderne i alle Landets Fængsler, blev oprettet under Fangvårdsstyrelsen. Kontorets Chef, der til sin Assistance har en Sekretær og de fornødne Hjælpere, staar stadig i Forbindelse med Hærens Intendantur, Bestyrelsen for Statsbanerne o. s. v. Han forhører sig om, hvilke Genstande der helt eller delvis er egnede til at forarbejdes ved Hjælp af Fanger. Han studerer, hvilken Fremgangsmaade der er den mest formaalstjenlige for Fabrikationen, undersøger Raastoffer og Tilbehør, foreslaar Indkøbet deraf, anviser, hvilket Fængsel man bør overlade Fabrikationen, og fører Tilsyn med denne.

Som ovenfor anført var der i Sverige den sidste Dag i Aaret 1908 2,358 Celler-fanger. Men hvert af de tre største Fængsler har ikke mere end 200 Celler. Af de andre indeholder største Delen mindre end 100 Celler; adskillige har endog kun 30 eller derunder.

Man forstaar let, at en industriel Virksomhed ikke med Fordel kan drives i de Fængsler, hvor Fangeantallet er alt for lavt.

I disse maa man sysselsætte Fangerne, ligesom tidligere, ved simple Lejlighedsarbejder, der sædvanlig skaffes af den lokale Bestyrelse. Men for, saa vidt muligt, at samle Fangernes Evner og Kræfter om de mere produktive og mere belærende Arbejder indsætter man kun i de nævnte Fængsler Varetægtsarrestanter, Personer, der er satte under Tiltale, og dem, der er dømt til kortvarige Straffe, eller som er uskikkede til industriel Virksomhed.

Alle de andre Fanger samles efter deres Duelighed i de største Anstalter, beliggende i Landets forskellige Egne. De fordeles efter Omstændighederne saaledes, at de kan sysselsættes ved et eller andet af de forskellige Haandværk eller samtidig ved flere. Saaledes er Fængslerne paa Langholmen, i Linköping, Härlanda og Kalmar særlig indrettede for Skræderhaandværket; Fængslerne paa Langholmen, i Jönköping og Karlskrona for Skomageriet; Fængslerne i Härlanda, Härnösand, Vesterås og Karlstad for Snedkeri; Fængslerne i Örebro og Mariestad for Sadelmageri; Kvindefængslerne i Stockholm og Vexjö for Syning; Fængselet i Venersborg for Fabrikation af Postsække o. s. v.

Som Værkmestre ansættes i disse Anstalter velanbefalede Haandværkere, og desuden bestræber man sig for at finde Fængselsbetjente, der selv er dygtige i det udøvede Haandværk.

Saa snart en Arrestant er dømt til Strafarbejde eller Fængsel, gør Inspektøren for det Fængsel, hvor han hensidder, efter at have forvissat sig om, at den domfældte kan et Haandværk eller har Evner til at lære et, Indberetning herom til Fangvårdsstyrelsen. Den bestemmer, hvor Fangen skal føres hen, og han indsættes altsaa i det Fængsel, hvis Arbejder ligger bedst for ham. Hvis han ikke i Forvejen har nogen Øvelse, begynder Værkmestrene med at give ham lette Arbejder at udføre under deres Tilsyn. Efter nogle Ugers Forløb kan Fangen allerede sy et Par Benklæder eller forsaale en Støvle og ender ofte med at blive en meget dygtig Skræder eller Skomager.

Han faar som Belønning en Duser af nogle Øre pr. Dag indtil 55 Øre som